

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Ομήρου, «Οδύσσεια» κ, λ (περίληψη) - λ 99-249

Τίτλος:

«Ο Οδυσσέας στον Άδη - εἶδωλα καμόντων»

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΘΟΔΩΡΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

«Ο Οδυσσέας στον Άδη-εἶδωλα καμώντων»

Δημιουργός

Βασιλική Καραθόδωρου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Αύγουστος 2014

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Ομήρου, «Οδύσσεια» κ, λ (περίληψη) - λ 99-249

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

—

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, διαδραστικός πίνακας.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο/ ιστοσελίδα τάξης, διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο διδάσκων πρέπει να έχει εξοικείωση με το περιβάλλον των Windows (Word, PowerPoint), με τα ηλεκτρονικά λεξικά, με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως η [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) του [Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#), και γενικότερα με την πλοήγηση στο διαδίκτυο. Πριν την εφαρμογή της πρότασης διδασκαλίας ο διδάσκων χρειάζεται να έχει δημιουργήσει μια «ιστοσελίδα του μαθήματος» στην πλατφόρμα Moodle του σχολείου, ώστε εκεί οι μαθητές να ανεβάζουν το υλικό που δημιουργούν, αλλά και να βρίσκουν τα Φύλλα Εργασίας τους και άλλες πληροφορίες που ο διδάσκων κρίνει ότι χρειάζεται να έχουν. Από εκεί οι μαθητές μπορούν να παρεμβαίνουν ή να κάνουν παρατηρήσεις στις εργασίες των συμμαθητών τους. Η εξοικείωση του διδάσκοντα με την *ομαδοσυνεργατική μέθοδο* και τον τρόπο διεξαγωγής μιας ερευνητικής εργασίας με μαθητές κρίνεται απαραίτητη. Ο διδάσκων θα προσεγγίσει αρχικά τα βασικά σημεία ολόκληρης της ραψωδίας λ, ώστε οι μαθητές να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τις ποικίλες συνιστώσες του κειμένου. Επειδή το σενάριο προϋποθέτει ενιαία αντιμετώπιση της ραψωδίας, ο ίδιος οφείλει να απεμπλακεί από παραδοσιακές πρακτικές, όπως η κατάτμηση της ύλης σε ενότητες, και να δει το θέμα πιο ολιστικά.

Οι μαθητές καλό θα ήταν να έχουν προηγούμενη εμπειρία σε ομαδικές εργασίες και στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων. Η γνώση της πλοήγησης στο διαδίκτυο, της διαχείρισης σελίδων αναζήτησης, καθώς και της δημιουργίας εγγράφων Word και παρουσιάσεων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή κρίνεται άκρως σημαντική για την ομαλή εφαρμογή της διδακτικής πρότασης. Καθώς οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες, πρέπει να εξασφαλιστεί από τον διδάσκοντα ότι ένας τουλάχιστον μαθητής σε κάθε ομάδα είναι εξοικειωμένος με τα παραπάνω. Επειδή οι προβλεπόμενες δραστηριότητες είναι ομαδικές, προτείνεται ο εκ των προτέρων χωρισμός τους (σε ομάδες) και η ανάθεση ρόλων (π.χ. γραμματέας, χειριστής Η/Υ, δημιουργός παρουσίασης κ.λπ.) (με βάση τις επιθυμίες τους ή όπως κρίνει ο διδάσκων καλύτερα

για το τμήμα του), ώστε να καλύπτονται όλες οι ανάγκες και να μην χάνεται πολύτιμος χρόνος.

Αν οι μαθητές δεν είναι μυημένοι σε συνεργατικές διαδικασίες, ο διδάσκων φροντίζει να υπενθυμίσει τη σημασία της συνοχής και της ισοτιμίας μέσα στην κάθε ομάδα, που προϋποθέτει διαχωρισμό –με δημοκρατικές διαδικασίες– του τομέα ευθύνης κάθε μέλους της ομάδας, υπευθυνότητα στη διεκπεραίωση του συγκεκριμένου έργου που κάθε μέλος αναλαμβάνει, αλλά και αλληλεπίδραση και συλλογική ανάληψη της ευθύνης για το τελικό αποτέλεσμα. Φροντίζει ακόμη να τονίσει τη λειτουργική σημασία της ανατροφοδότησης-συνδρομής, όπως και της καλοπροαίρετης και τεκμηριωμένης κριτικής στο έργο των άλλων ομάδων για τη βελτίωση και την ολοκλήρωση των εργασιών.

Το σχολείο πρέπει να διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής ή φορητούς Η/Υ (ένας για κάθε ομάδα) με σύνδεση στο διαδίκτυο και δυνατότητα δημιουργίας εγγράφων και γενικότερα παρουσιάσεων. Στην τελική φάση του σεναρίου θα ήταν χρήσιμη η ύπαρξη Smart Board για την παρουσίαση των εργασιών.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές συνεργαζόμενοι σε ομάδες διδάσκονται σημαντικές όψεις του ομηρικού κειμένου, εμβαθύνουν και προβληματίζονται για αξίες και αντιλήψεις του ομηρικού κόσμου- όπως αυτές προβάλλονται στη ραψωδία λ- που επιβιώνουν μέχρι τις μέρες μας. Στη συνέχεια οι μαθητές μελετώντας τα λεγόμενα των υπό εξέταση ομηρικών ηρώων εμπλέκονται σε δραστηριότητες σύγκρισης διαφορετικών συμπεριφορών σε

διαφορετικές εποχές. Παράλληλα αποκτούν μια πρώτη επαφή με τη διακειμενική σχέση του ομηρικού έπους με άλλα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και αντιλαμβάνονται τη διαχρονική απήχηση των ομηρικών επών στις διάφορες τέχνες.

Σε ομάδες, μελετούν τα κείμενα συγκριτικά, διεξάγουν την προσωπική τους έρευνα σε ηλεκτρονικές πηγές, μαθαίνουν σταδιακά να εντοπίζουν την πληροφορία, να εφαρμόζουν τη γνώση αυτή στο κείμενό τους, αλλά και να παράγουν δικό τους ψηφιακό «υλικό» με τρόπο που καλλιεργεί τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Η ενασχόλησή τους με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες αποτυπώνεται σε ένα τελικό πολυτροπικό προϊόν, τη μορφή του οποίου θα επιλέξουν οι ίδιοι. Οι ΤΠΕ παρέχουν τις ψηφιακές εκείνες πηγές τις οποίες οι μαθητές προσεγγίζουν κριτικά, για να αντλήσουν κατάλληλο υλικό για τις αποστολές τους. Μετά την ολοκλήρωση των παρουσιάσεών τους οι μαθητές συνθέτουν νέες ομάδες και συμμετέχουν σε ένα παιχνίδι γνώσεων σχετικών με τα θέματα των εργασιών τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το παρόν σενάριο αποσκοπεί στην ανάδειξη γενικών παραμέτρων του αρχαίου κόσμου και ειδικότερα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και τέχνης. Επικεντρώνεται τόσο στην ανάδειξη του αρχαίου κόσμου και των αξιών του όσο και στον διάλογο των ομηρικών επών και στη γενικότερη απήχηση τους. Οι δραστηριότητες των μαθητών κινούνται στο πλαίσιο της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης*. Στόχος στο σενάριο αυτό είναι οι μαθητές να εντοπίσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται και να παραγάγουν το δικό τους υλικό με τη βοήθεια των ΤΠΕ καλλιεργώντας την αυτενέργεια, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Ο διδάσκων σε όλη τη διαδικασία παραμένει συνεργάτης του μαθητή του και αποποιείται τη λογική της αυθεντίας (Vygotsky). Η παιδαγωγική θεωρία στην οποία στηρίζεται η συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας είναι αυτή της *καθοδηγούμενης ανακάλυψης* του Bruner, σε συνδυασμό με τη θεωρία του Vygotsky *περί μάθησης*

μέσω οικοδόμησης της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές. Στο έργο τους βοηθούνται από τη διακριτική υποστήριξη του διδάσκοντος, ο ρόλος του οποίου είναι *συνεργατικός και καθοδηγητικός* (Vygotsky), αλλά και από τα Φύλλα Εργασίας, ώστε να κατανοήσουν τις εργασίες με τις οποίες θα ασχοληθούν. Εφαρμόζονται οι παιδαγωγικές αρχές της *βιωματικότητας, της συνεργατικής μάθησης και της αυτενέργειας*. Διαμορφώνουν την ταυτότητά τους αναπτύσσοντας την κρίση τους και την ενεργό συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία, παράγοντας λόγο προφορικό και γραπτό, προσεγγίζοντας και δημιουργώντας *πολυτροπικά κείμενα* (Cope & Kalantzis 2000, Kress & van Leeuwen 2001).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ - ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να κατανοήσουν τον διαφορετικό αξιακό κώδικα της «*Οδύσσειας*» σε σχέση με την «*Ιλιάδα*».
- Να καταλήξουν σε συμπεράσματα για το ανδρικό ιδεώδες της ηρωικής εποχής
- Να καταλήξουν σε συμπεράσματα για το ιδανικό της ζωής, όπως διαμορφώνεται κατά τη μεταπολεμική εποχή.
- Να κατανοήσουν ότι οι αξίες του παρελθόντος διαφοροποιούνται στη σύγχρονη πραγματικότητα και τους λόγους για τους οποίους συμβαίνει αυτό.
- Να διερευνήσουν τις ομηρικές αντιλήψεις για τον Άδη (τοπογραφία) και τους νεκρούς, όπως αυτές παρουσιάζονται στους στίχους της [Νέκυιας](#) αλλά και της [μικρής Νέκυιας \(ραψωδία ω\)](#).
- Να αναδείξουν τη σημασία της απόδοσης νεκρικών τιμών κατά την αρχαιότητα.
- Να αντιληφθούν οι μαθητές ότι ο νόστος του Οδυσσέα αποτελεί προσωπική κατάκτηση, ότι δεν χαρίζεται αλλά κερδίζεται.

- Να αντιληφθούν την αξία της ζωής, όπως αυτή προβάλλεται από τον κατεξοχήν πολεμικό ήρωα της Ιλιάδας, τον Αχιλλέα και να επιχειρήσουν σύγκριση των αντιλήψεων αυτών με αντίστοιχες των δημοτικών τραγουδιών.
- Να συνειδητοποιήσουν την επίδραση του ομηρικού έπους σε άλλους συγγραφείς αλλά και τον διάλογο των έργων μεταξύ τους.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να δημιουργήσουν πολυτροπικά και μονοτροπικά κείμενα (βίντεο, παρουσιάσεις, έγγραφα Word, αρχεία Notebook, χάρτες κ.λπ.).
- Να εξασκηθούν στη συγγραφή ολοκληρωμένης δομικά παραγράφου.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικού λεξικού.
- Να αντιληφθούν τη λειτουργία των αφηγηματικών τεχνικών (κυρίως ως προς τον χρόνο).
- Να κατανοήσουν τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της «Οδύσσειας».
- Να αποκτήσουν ενσυναίσθηση για τα προβλήματα και τις περιπέτειες τόσο του Οδυσσέα όσο και των άλλων ιλιαδικών ηρώων.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να μάθουν να προσεγγίζουν ένα κείμενο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας μέσα από τα κειμενικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικής επεξεργασίας των ψηφιακών πηγών με σκοπό να δημιουργήσουν το δικό τους έργο καταθέτοντας τη δική τους άποψη και την ταυτότητά τους.
- Να αξιοποιήσουν στοιχεία από περισσότερες από μία ιστοσελίδες.
- Να δημιουργήσουν το δικό τους προϊόν (ψηφιακό και μη).
- Να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικού λεξικού.
- Να εφαρμόζουν οδηγίες.
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες.
- Να εκφραστούν γραπτά με δημιουργικό τρόπο.
- Να συνδέσουν τα πρόσωπα που συναντούν στο κείμενο με απεικονίσεις τους στην τέχνη.
- Να ασκηθούν στην παρουσίαση μιας ομαδικής εργασίας τους ενώπιον των συμμαθητών τους.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές/ μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να αυτενεργούν μέσα στο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο, καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες.
- Να συνεργάζονται αρμονικά και να αναλαμβάνουν ρόλους στην ομάδα τους.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες συνεργασίας, λειτουργώντας στο πλαίσιο μιας ομάδας και συνεισφέροντας σε ένα κοινό αποτέλεσμα.
- Να επιδεικνύουν υπευθυνότητα, να ακολουθούν οδηγίες αλλά και να αυτενεργούν στα σημεία όπου χρειάζεται.
- Να σέβονται τους συμμαθητές τους και να διεξάγουν γόνιμο διάλογο.
- Να εξασκήσουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες του προφορικού λόγου.
- Να ασκηθούν στην κριτική προσέγγιση και αξιοποίηση ψηφιακών πηγών και περιβαλλόντων.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες παρουσίασης και υποστήριξης των εργασιών τους.
- Να εξασκήσουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες του προφορικού λόγου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το παρόν σενάριο διεξάγεται στη μέση της σχολικής χρονιάς. Συνεπώς, οι μαθητές έχουν εξοικειωθεί ως έναν βαθμό με τις τεχνικές του έπους κι έχουν γνωρίσει βασικές πτυχές των ηρώων. Παρόλα αυτά το χαρακτηριστικό γνώρισμα της συγκεκριμένης ραψωδίας είναι η εμφάνιση μυθικών προσώπων- πρωταγωνιστών του ιλιαδικού έπους, εμβληματικών μορφών για την ευρωπαϊκή λογοτεχνία. Ως εκ τούτου, ένας από τους στόχους του σεναρίου είναι η γνωριμία αφενός με την προκλητικότερη ίσως περιπέτεια του Οδυσσέα, την κάθοδό του στον Άδη, η ενασχόληση και η προσέγγιση αφετέρου των μυθικών μορφών που παρελαύνουν μπροστά στο χυμένο αίμα της θυσίας εξετάζοντας τη συνεχή παρουσία τους (ομοιότητες και διαφορές) σε άλλα έργα (λογοτεχνικά και εικαστικά). Η διερεύνηση των θεμάτων αυτών γίνεται από τους ίδιους τους μαθητές υπό την επίβλεψη του διδάσκοντος. Οι ομάδες αποκτούν γνώσεις και καλλιεργούν δεξιότητες με τη βοήθεια των ΤΠΕ σε μια προσπάθεια να έρθουν σε επαφή με τον ομηρικό κόσμο. Επιθυμία είναι να διατηρηθεί και - γιατί όχι;- ακόμη και να επαυξηθεί η περιέργεια και ο ενθουσιασμός τους για τον κόσμο του έπους. Η *ομαδοσυνεργατική* μέθοδος καλλιεργεί στους μαθητές το ομαδικό αίσθημα, γεγονός που συμβάλλει θετικά γενικότερα στη λειτουργία της τάξης. Οι μαθητές παίρνουν ρόλους που τους ταιριάζουν και ενθαρρύνονται να συνεισφέρουν ο καθένας στο μέτρο των δυνατοτήτων του στην όλη διαδικασία.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση αποτελεί μια προέκταση των ζητημάτων που θίγονται στην [16η Ενότητα του σχολικού εγχειριδίου](#). Κινείται, επίσης, στο πλαίσιο των διδακτικών στόχων που υπάρχουν στο βιβλίο του εκπαιδευτικού και αφορούν τη θέση της ραψωδίας λ στο έπος καθώς και ζητήματα περιεχομένου ([Βιβλίο εκπαιδευτικού, 90 εξ.](#))

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται προς την κατεύθυνση της συνεργατικής μάθησης. Εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία για τον εντοπισμό της γνώσης σε ψηφιακούς πόρους, την αξιολόγηση, την κριτική επιλογή του υλικού που αναζητείται, και τη δημιουργία του τελικού εξαγόμενου, καθώς οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν το δικό τους ψηφιακό υλικό, ένα πολυτροπικό κείμενο. Έτσι γίνονται από «χρήστες» «παραγωγοί» της γνώσης, σύμφωνα και με τις επιδιώξεις της *Διδακτικής των Μέσων* (Kron & Sofos 2007). Επιπλέον, όλοι οι μαθητές καλούνται να συνεισφέρουν στις εκάστοτε δραστηριότητες και να συνεργάζονται μεταξύ τους. Τέλος, η ποικιλία στη χρήση των ΤΠΕ αποσκοπεί αφενός στην τόνωση του ενδιαφέροντος και του κινήτρου από την πλευρά των μαθητών, και αφετέρου στην καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού και της δημιουργικότητάς τους.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνικά (μτφρ.) Ομηρικά έπη: «Οδύσσεια» Α' Γυμνασίου: [Ενότητα 16η και Ενότητα 17η](#)

Αρχαία Ελληνικά (μτφρ.) Ομηρικά έπη: «Οδύσσεια» Α' Γυμνασίου: [Βιβλίο Εκπαιδευτικού](#)

Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας Α' Β' Γ' Γυμνασίου: [Επική Ποίηση](#)

Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας Α' Β' Γ' Γυμνασίου: [Δραματική Ποίηση](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: [Ομηρικά Έπη Α' και Β' Γυμνασίου](#) [εφαρμογή υποστηρικτικού υλικού – Ψηφιακό Σχολείο].

Φωτογραφίες/ Εικόνες

[Εικόνες εμπνευσμένες από την Οδύσσεια](#) [πηγή: «Ελληνικός Πολιτισμός». Ιστοχώρος του Γ. Παπαθανασίου – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

Ηλεκτρονικά Λεξικά

Πύλη Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας: [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#)

[Λεξικό της αρχαίας ελληνικής - Liddell Scott \(απόδοση στα αγγλικά\)](#)

Ιστοσελίδες

[Ομήρου Ιλιάδα-μτφ Καζαντζάκη-Κακριδή](#)

[Ομηρικά έπη-Ομήρου Οδύσσεια \(προηγούμενο σχολικό εγχειρίδιο σε ηλεκτρονική μορφή\)](#)

[Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»]

[Αρχαϊκή Επική Ποίηση: Από την Ιλιάδα στην Οδύσσεια](#) [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»]

[Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»]

[Η Αρχαία Ελληνική Τέχνη και η Ακτινοβολία της](#) [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»]

[Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας](#) [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Τέχνη- Μυθολογία»]

<http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=88159> [πηγή: Το Βήμα (εφημερίδα): 11/05/1997]

[Γ. Σεφέρης-Ο Ηδονικός Ελπίνων](#)

[Σεφέρης Γιώργος](#) [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: Πρόσωπα και θέματα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας].

[Ελπίνων](#) [πηγή: Ίδρυμα Τάκης Σινόπουλος-Σπουδαστήριο Νεοελληνικής Ποίησης]

[Κλασική Αγγειογραφία](#) [πηγή: «Ελληνικός Πολιτισμός». Ιστοχώρος του Γ. Παπαθανασίου – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο]

[Είδωλα καμώντων - Ο Δ. Ν. Μαρωνίτης για τη Νέκυια του Χρόνη Μπότσογλου](#)

[πηγή: ιστολόγιο]

[Google Images](#) [Υπηρεσία Αναζήτησης Εικόνων στο Διαδίκτυο]

[Art Project](#) [Διαδικτυακή Πλατφόρμα Παρουσίασης Έργων Τέχνης].

[Wikiart](#) [Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια Ζωγραφικής].

Βίντεο

[Ο Γ. Σεφέρης διαβάζει τον Ηδονικό Ελήνορα](#) [πηγή: You Tube. Διάρκεια: 9': 04''].
[πηγή: You Tube. Διάρκεια: 9': 04'']

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ Φάση (2 διδακτικές ώρες)

Η Α΄ Φάση του σεναρίου θα αφιερωθεί στην ανάγνωση ή στο σχολιασμό- της ραψωδίας λ στο σύνολό της προκειμένου οι μαθητές να αποκτήσουν μία συνολική εικόνα του επεισοδίου. Εάν ο διδάσκων το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να προχωρήσει ο ίδιος σε μια εκφραστική ανάγνωση, ενώ οι μαθητές παρακολουθούν το κείμενό τους. Θα έχουν προηγηθεί ερωτήσεις σχετικά με την ταυτότητα του αφηγητή, το παρόν του Οδυσσέα και τη θέση της περιπέτειάς αυτής στο ταξίδι του νόστου του. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε η συνδυαστική ακρόαση ανάγνωσης αποσπάσματος από τον Δ. Ν. Μαρωνίτη ([Ο Δ. Ν. Μαρωνίτης διαβάζει ένα απόσπασμα από τη Νέκυια](#)). Στη συνέχεια θα ακολουθήσει μια σύντομη προσέγγιση του περιεχομένου. Ο τίτλος της ραψωδίας («Νέκυια») και του σεναρίου («Ο Οδυσσέας στον Άδη - είδωλα καμώντων») σίγουρα θα γεννήσει ερωτήματα στην τάξη. Στο σημείο αυτό αξίζει να αφιερωθεί κάποιος χρόνος στη σημασία των όρων «νέκυς» και «είδωλα καμώντων». Στη συζήτηση σειρά έχουν τώρα τα εξής θέματα: Με ποιο τρόπο αναπαριστάνονται οι ψυχές των αποθανόντων στη Νέκυια; Ποια χαρακτηριστικά από την προηγούμενη ζωή τους διατηρούνται ανέπαφα και τι ουσιαστικό στερούνται; Το «αίμα» ανοίγει τον διάλογο της επικοινωνίας μεταξύ των νεκρών και του ζωντανού Οδυσσέα. Γιατί πιστεύετε ότι ο ποιητής επιλέγει συγκεκριμένα το στοιχείο αυτό; Τα θέματα αυτά θα

τους βοηθήσουν να σχηματίσουν μια πρώτη εικόνα για την προκλητικότερη ίσως περιπέτεια του Οδυσσέα, την κάθοδό του στον Άδη.

Μετά την πρώτη προσέγγιση της ραψωδίας οι μαθητές χωρίζονται σε πέντε ομάδες με δική τους επιλογή ή με υπόδειξη του διδάσκοντος. Στις ομάδες αποδίδονται συγκεκριμένοι ρόλοι, π.χ. χειριστής Η/Υ, γραμματέας, υπεύθυνος σημειώσεων κ.λπ. Σε κάθε ομάδα χρειάζεται να υπάρχει τουλάχιστον ένας μαθητής εξοικειωμένος με τη χρήση του Η/Υ και την πλοήγηση στο διαδίκτυο. Αμέσως ανοίγουν τα φύλλα εργασίας που θα βρουν στην ιστοσελίδα του μαθήματος. Ο διδάσκων έχει φροντίσει έγκαιρα να ανεβάσει τα Φύλλα Εργασίας στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα.

Β΄ Φάση (2-3 διδακτικές ώρες)

Στη φάση αυτή οι μαθητές παραμένουν στις ομάδες τους, ωστόσο επεξεργάζονται διαφορετικά Φύλλα Εργασίας.

Οι μαθητές της 1^{ης} ομάδας καλούνται να διαβάσουν και πάλι το ομηρικό κείμενο. Αποστολή τους είναι να διερευνήσουν και να συλλέξουν πληροφορίες για τις αντιλήψεις των ανθρώπων σχετικά με τον Ωκεανό και τον Άδη (Η τοπογραφία του Άδη), όπως αυτές αποτυπώνονται τόσο στην αρχαία ελληνική μυθολογία και τέχνη όσο και τη σύγχρονη λογοτεχνία.

Αποστολή της 2^{ης} ομάδας είναι να μελετήσει τους στίχους 35-110 της ραψωδίας Ψ της Ιλιάδας και να περιγράψει πως ο ποιητής αφομοίωσε και μεταμόρφωσε δημιουργικά στο πλαίσιο της ραψωδίας λ την ιλιαδική αυτή σκηνή. Στη συνέχεια οι μαθητές της ομάδας θα εστιάσουν στη μορφή του Ελπήνορα και στον λόγο για τον οποίο προσεγγίζει τον Οδυσσέα. Τέλος θα αναζητήσουν την παρουσία του Ελπήνορα σε άλλα έργα της σύγχρονης λογοτεχνίας και θα καταγράψουν τα δικά τους συμπεράσματα για την επίδραση του ομηρικού έπους σε άλλους συγγραφείς αλλά και τη διαλογική σχέση των δύο επών μεταξύ τους.

Αποστολή της 3^{ης} ομάδας είναι να εστιάσει στο περιεχόμενο και στη λειτουργία του λόγου του Τειρεσία, να διερευνήσει την παρουσία του σε άλλα έργα της λογοτεχνίας καθώς και τη θέση της μαντικής στην αρχαία ελληνική κοινωνία.

Αποστολή της 4^{ης} ομάδας είναι η καταγραφή, η διερεύνηση των κοινών στοιχείων και η κατηγοριοποίηση των προσώπων τα οποία συνάντησε ή με τα οποία συνομίλησε ο Οδυσσέας κατά τη σύντομη παραμονή του στο βασίλειο του Κάτω Κόσμου. Στη συνέχεια αποστολή της ομάδας είναι η αναζήτηση άλλων μυθικών ηρώων οι οποίοι επιχείρησαν να κατέβουν, αν και ήταν ζωντανόι, στον κόσμο των νεκρών και ο εμπλουτισμός της έρευνας με σκηνές από την τέχνη στην οποία αναπαριστώνται τα προηγούμενα πρόσωπα.

Αποστολή της 5^{ης} ομάδας είναι να μελετήσει το περιεχόμενο του λόγου του Αχιλλέα, στο πρόσωπο του οποίου ενσαρκώνεται η έννοια του κλέους. Σκοπός, επίσης, είναι οι μαθητές να δώσουν έμφαση στην έννοια αυτή, να διερευνήσουν τη σημασία της και να εντοπίσουν χαρακτηριστικά παραδείγματα ηρώων, τα οποία υπηρέτησαν μέχρι τέλους το ιδανικό αυτό. Στο τέλος της έρευνας μπορούν να διατυπώσουν τα συμπεράσματά τους σχετικά με τις αξίες και τις αντιλήψεις της εποχής για τον ένδοξο θάνατο, έτσι όπως εκφράστηκε από τους ήρωες της Ιλιάδας και της Οδύσσειας.

Κρίνεται απαραίτητο πριν από την έρευνα όλοι οι μαθητές να διαβάσουν ξανά και με προσοχή το ομηρικό κείμενο.

Γ΄ Φάση (2 διδακτικές ώρες)

Κατά την τρίτη φάση της παρούσας διδακτικής πρότασης ανακοινώνονται στην ολομέλεια της τάξης τα αποτελέσματα των ερευνών κάθε ομάδας. Στο σημείο αυτό γίνεται και η πρώτη αξιολόγηση του έργου των ομάδων με κριτήρια τόσο το παραχθέν έργο (πρωτοτυπία, σχέση με τα ζητούμενα, χρήσης πληθώρας πηγών, συμβολή στον τελικό στόχο), όσο και τη συμμετοχή των μελών της ομάδας σε αυτό, αλλά και την παρουσίαση της έρευνας της κάθε ομάδας. Προτείνεται να υπάρξει καθεστώς αυτοαξιολόγησης των μελών κάθε ομάδας, αξιολόγησης των ομάδων

μεταξύ τους, αλλά και αξιολόγηση από τον διδάσκοντα. Θα μπορούσαν να δοθούν και Φύλλα Αξιολόγησης με τα παραπάνω κριτήρια.

Δ΄ Φάση (2 διδακτικές ώρες)

Η τελική φάση του σεναρίου θα έχει τον χαρακτήρα της ανακεφαλαίωσης. Λαμβάνοντας υπόψη τις επιμέρους ενότητες της Νέκυιας (με βάση την περίληψη της ραψωδίας) οι μαθητές με τη βοήθεια του διδάσκοντα θα αποτυπώσουν διαγραμματικά τη σύμμετρη δομή της, σύμφωνα με τις αρχές της τριαδικότητας και της αναλογίας (προϋποτίθεται, φυσικά, ότι οι μαθητές έχουν κατανοήσει τις έννοιες: συμμετρία, τριαδικότητα, αναλογία). Στη συνέχεια θα προχωρήσουν στην ανάγνωση της μικρής Νέκυιας (ω 1-202) εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές, προκειμένου να σχηματίσουν μία ολοκληρωμένη εικόνα για τις αντιλήψεις του ομηρικού ανθρώπου για τον Άδη, τους νεκρούς και το ιδανικό μιας ευτυχημένης ζωής. Στόχος είναι να προβληθεί συν τοις άλλοις η ξεχωριστή θέση που κατέχει, αφού βρίσκεται στο μέσον περίπου της Οδύσσειας, ενώ με τις προφητείες του Τειρεσία εγκαινιάζει το δεύτερο μέρος του έπους, την εκδίκηση. Μέσω των αναφορών, εξάλλου, στους τρωικούς ήρωες συνδέει την Οδύσεια με την Ιλιάδα, ενώ με τις ιστορίες των μυθικών προσώπων απλώνεται ευρύτατα στον χώρο του μύθου.

Μετά την ανακεφαλαίωση αυτή θα σχηματιστούν νέες ομάδες, η καθεμία από τις οποίες θα φέρει ένα σχετικό με τη ραψωδία λ όνομα. Οι ομάδες αυτές πρόκειται να διαγωνιστούν σε ένα παιχνίδι γνώσεων, τις ερωτήσεις του οποίου θα έχουν καταθέσει προηγουμένως σε μία κοινή τράπεζα, προκειμένου να δοθεί σε αυτές ηλεκτρονική μορφή. Κάθε ομάδα καλείται να καταθέσει 6-8 ερωτήσεις σχετικές με το θέμα της έρευνάς της. Υπεύθυνος για την τήρηση των κανόνων είναι ο διδάσκων. Η ομάδα με τις περισσότερες σωστές απαντήσεις θα ανακηρυχθεί νικήτρια.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας: «Η τοπογραφία του Άδη» (2-3 διδακτικές ώρες)

Ομάδα 1η

Ο Οδυσσέας ακολουθώντας τις οδηγίες της Κίρκης έφτασε στον Ωκεανό και από εκεί πέρασε στον Άδη. Αποστολή της ομάδας σας είναι να διερευνήσει και να συλλέξει πληροφορίες για τις αντιλήψεις των ανθρώπων σχετικά με τον Ωκεανό και τον Άδη, όπως αυτές αποτυπώνονται τόσο στην αρχαία ελληνική μυθολογία και τέχνη όσο και τη σύγχρονη λογοτεχνία.

Τα παρακάτω ερωτήματα θα κατευθύνουν βοηθητικά την έρευνά σας:

- Πώς αντιλαμβάνονταν οι άνθρωποι, κατά την ομηρική εποχή, τη Γη, τον Ωκεανό και τον Άδη;
- Πώς αποτύπωσαν τις αντιλήψεις αυτές στις διάφορες τέχνες; Να επιλέξετε χαρακτηριστικά παραδείγματα.
- Επισκεπτόμενοι τον ιστότοπο του προγράμματος «Αριάδνη» [Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας](#) να βρείτε άλλα παραδείγματα προσωποποίησης φυσικών στοιχείων, όπως ποταμών, λιμνών κ.τ.λ.) της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας. Να αφηγηθείτε συνοπτικά έναν μύθο από αυτούς που βρήκατε που σας τράβηξε την προσοχή και να εξηγήσετε το γιατί σας άρεσε.
- Στη νεοελληνική λογοτεχνία ο Άδης χρησίμευσε ως λογοτεχνικό μοτίβο. Μπορείτε να εντοπίσετε κείμενα ή ποιήματα τα οποία κάνουν χρήση αυτού του μοτίβου; Ποια στοιχεία αντλούν από την αρχαία ελληνική αντίληψη για τον Άδη;
- Ποιες ομοιότητες παρουσιάζει η εικόνα του ομηρικού Άδη με την εικόνα του Κάτω Κόσμου, όπως αυτή προβάλλεται στα δημοτικά τραγούδια του Κάτω Κόσμου;

Οι **πηγές** από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. Το σχολικό βιβλίο : [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ](#) και [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ \(προηγούμενη έκδοση\)](#) βλ. [παράρτημα παράλληλων κειμένων](#). Μελετήστε τους στίχους της ραψωδίας λ, όπως επίσης και τους στίχους της μικρής Νέκυιας (ω 1-202).
2. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός- Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση»].
3. Το [«Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας»](#).
4. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μια μηχανής αναζήτησης.

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης](#) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θεματός σας σε οποιαδήποτε μορφή (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) συνοδευόμενη από το ανάλογο λογισμικό. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας, κατά τη διάρκεια της επόμενης διδακτικής ώρας, στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα moodle.

Φύλλο εργασίας: «Οι μεταμορφώσεις του Ελπήνορα»

Ομάδα 2η

Λέγεται ότι ο ποιητής της Οδύσσειας βρήκε στο πρόσωπο του ποιητή της Ιλιάδας τον μεγάλο δάσκαλο (Reinhardt, K. 1960. *Tradition und Geist. Gesammelte Essays zur Dichtung*. Göttingen. 49).

Πολυάριθμες λέξεις, σίχτοι, μοτίβα και σκηνές αποδεικνύουν ότι ο ποιητής της Οδύσσειας «μιμείται δημιουργικά» την Ιλιάδα. **Αποστολή** της ομάδας σας είναι να μελετήσει τους στίχους 35-110 της ραψωδίας Ψ της Ιλιάδας και να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο ο ποιητής αφομοίωσε και μεταμόρφωσε δημιουργικά στο πλαίσιο της ραψωδίας λ την ιλιαδική αυτή σκηνή. Στη συνέχεια να εστιάσετε στη μορφή του Ελπήνορα και να αναζητήσετε τον λόγο για τον οποίο προσεγγίζει τον Οδυσσέα. Τέλος να αναζητήσετε την παρουσία του Ελπήνορα σε άλλα έργα της σύγχρονης λογοτεχνίας και να καταγράψετε τα δικά σας συμπεράσματα για την επίδραση του ομηρικού έπους σε άλλους συγγραφείς αλλά και τη διαλογική σχέση των δύο επών μεταξύ.

Τα παρακάτω ερωτήματα- οδηγίες θα κατευθύνουν βοηθητικά την έρευνά σας:

- Μελετήστε προσεκτικά το περιεχόμενο των στίχων Ψ 35-110. Αφηγηθείτε περιληπτικά το περιεχόμενο της σκηνής.
- Μελετήστε στη συνέχεια τη ραψωδία λ, προσπαθώντας να διακρίνετε ομοιότητες και διαφορές με την ιλιαδική σκηνή. Οι πρωταγωνιστές παραμένουν οι ίδιοι; Πώς ο ποιητής μετέπλασε το ιλιαδικό πρότυπο στη ραψωδία λ; Καταγράψτε τα συμπεράσματά σας.
- Εστιάστε στη μορφή του ασήμαντου και άτυχου ναύτη της Οδύσσειας καθώς και στην προαγωγή του σε «ήρωα». Στο κείμενό σας ο Ελπήνορας, ζητεί να ταφεί το σώμα του. Τι γνωρίζετε για τα ταφικά έθιμα στην ομηρική εποχή; Τι συμβόλιζε η τελετουργία αυτή και, ως εκ τούτου, γιατί ήταν αναγκαία; Κατά πόσο πιστεύετε ότι διαφέρει αυτή η αρχαία αντίληψη από αυτή που έχουμε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

εμείς σήμερα σχετικά με τους άταφους νεκρούς; Σε περίοδο πολέμου πώς φαινόταν το ότι η ταφή των νεκρών ήταν εξέχουσας σημασίας;

- Αναζητήστε ελληνικές και ευρωπαϊκές εμφανίσεις του ήρωα στη λογοτεχνία και τις τέχνες γενικότερα. Σε ποια συμπεράσματα καταλήγετε για την απήχηση των ομηρικών επών μέχρι σήμερα αλλά και για τη σχέση των λογοτεχνικών έργων μεταξύ τους;

Οι **πηγές** από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. Το σχολικό βιβλίο σας: [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ](#) και [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ \(προηγούμενη έκδοση\)](#).
2. [Ομήρου Ιλιάδα Ψ, μτφρ. Καζαντζάκη-Κακριδή](#) [Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο]
3. [Ταφικά έθιμα άλλοτε και σήμερα](#) [Ψηφιακό Σχολείο-Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων].
4. [Το Βήμα](#) [11/05/1997]
5. [Ο Γ. Σεφέρης διαβάζει τον Ηδονικό Ελπήνωρα](#) [πηγή: You Tube. Διάρκεια: 9': 04''].
6. [Γ. Σεφέρης-Ο Ηδονικός Ελπήνωρ](#) [Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο]
7. [Πρόσωπα και θέματα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας- \[Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα\]](#)
8. [Ελπήνωρ](#) [Ίδρυμα Τάκης Σινόπουλος-Σπουδαστήριο Νεοελληνικής Ποίησης]
9. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μια μηχανής αναζήτησης.

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας σε οποιαδήποτε μορφή (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.τ.λ.) συνοδευόμενη από το ανάλογο λογισμικό. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας, κατά τη διάρκεια της επόμενης διδακτικής ώρας, στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Φύλλο Εργασίας: «Ο Τειρεσίας και η μαντική»

Ομάδα 3η

Η Καλυψώ (ε 227-228) και η κατάρρα του Κύκλωπα (ι 588-595) μας προϊδεάζουν σχετικά με τον νόστο του Οδυσσέα. Η Κίρκη και ο Τειρεσίας αποτελούν τώρα για τον Οδυσσέα δύο οδηγούς διαφορετικής τάξης και φύσης. **Αποστολή** της ομάδας σας είναι να εστιάσει στο περιεχόμενο και στη λειτουργία του λόγου του Τειρεσία, να διερευνήσει την παρουσία του σε άλλα έργα της λογοτεχνίας καθώς και τη θέση της μαντικής στην αρχαία ελληνική κοινωνία.

Α. Η μορφή και ο ρόλος του Τειρεσία

Τα παρακάτω ερωτήματα-οδηγίες θα κατευθύνουν βοηθητικά την έρευνά σας (αφορούν την παρουσία του Τειρεσία στη ραψωδιά λ):

- Ποια άλλη μυθική μορφή αντίστοιχη του Τειρεσία, με παρόμοιες ικανότητες και ρόλο, συναντήσατε μέχρι τώρα στο έπος;
- Ποιες πληροφορίες έλαβε από τον Τειρεσία ο Οδυσσέας; Τι περιμένατε ότι θα πει και τι τελικά είπε; Ποια νέα στοιχεία του έδωσε ο μάντης;
- Ποιο είναι το βασικό γνώρισμα των χρησμών του και ποιος ο ρόλος τους στην εξέλιξη του μύθου; Ποια η λειτουργία τους στην οικονομία του έπους; Πώς μπορεί να δικαιολογηθεί η αβεβαιότητα της προφητείας του μάντη για τον νόστο του Οδυσσέα και των συντρόφων του ;
- Στο κείμενο που μελετήσατε ο Τειρεσίας παρέχει στον Οδυσσέα πληροφορίες για τα μελλούμενα και συγκεκριμένα σχετικά με την επιστροφή του στην πατρίδα. Πρόκειται για ένα είδος γνώσης που ξεπερνά κατά πολύ τα όρια της κοινής ανθρώπινης αντίληψης. Γιατί η γνώση που κατέχει ο μάντης είναι ανώτερη από εκείνη των κοινών ανθρώπων;
- Τα όσα προφητεύει ο Τειρεσίας προδιαγράφουν το μέλλον του Οδυσσέα. Υπάρχει, κατά τη γνώμη σας, η δυνατότητα της ελεύθερης επιλογής μέσα σε αυτό το πλαίσιο του *θέσφατου*; Πώς αντιλαμβάνονταν οι Αρχαίοι την

ανθρώπινη μοίρα και ποιο ρόλο πίστευαν ότι έπαιζαν οι θεοί σε αυτή; Ποιες ήταν οι τρεις Μοίρες σύμφωνα με την αρχαιοελληνική παράδοση και με ποιο ρόλο ήταν επιφορτισμένη η καθεμία;

- Σε ποια άλλα έργα της αρχαίας ελληνική λογοτεχνίας εμφανίζεται ο μάντης Τειρεσίας και με ποιο τρόπο η παρουσία του επηρεάζει την εξέλιξη της πλοκής; Ποιες πληροφορίες μπορείτε να συλλέξετε από τα αποσπάσματα που εντοπίσατε σχετικά με τη θέση του στην αρχαία ελληνική κοινωνία;
- Να συλλέξετε στίχους ή παραθέματα από τη σύγχρονη νεοελληνική ή ξένη λογοτεχνία που αναφέρονται συγκεκριμένα στον Τειρεσία ή γενικότερα στους μάντιες. Συγκρίνοντας τα ευρήματά σας με το ομηρικό απόσπασμα από τη ραψωδία λ ποιες ομοιότητες ή διαφορές μπορείτε να εντοπίσετε στον τρόπο που παρουσιάζεται ο Τειρεσίας;

B. Η μαντική στην αρχαιότητα

- Τι γνωρίζετε για την τέχνη της μαντικής στην αρχαιότητα; Ποια τα είδη της; Πέρα από τους περιπλανώμενους μάντιες υπήρχε και ο θεσμός των οργανωμένων μαντείων. Να αναφέρετε τα πιο ξακουστά μαντικά κέντρα της αρχαιότητας και να περιγράψετε με συντομία τη διαδικασία της χρησιμοδότησης.
- Επισκεφτείτε τον διαδικτυακό ιστότοπο των [Ψηφιακών Πόρων](#) για την Ελληνική Γλώσσα και από εκεί τη σελίδα του προγράμματος για την αρχαία ελληνική μυθολογία «Αριάδνη». Στο [πεδίο](#) όπου δίνονται πληροφορίες για τους μάντιες να ξεχωρίσετε τρεις μυθικές φιγούρες της μαντικής τέχνης που σας κέντρισαν το ενδιαφέρον και να συλλέξετε τις βασικές πληροφορίες που διασώζονται σχετικά με αυτές.
- Διερευνήστε πώς απεικονίζονται οι μάντιες στα αρχαία αγγεία και σε σύγχρονους πίνακες ζωγραφικής ([Google Art Project](#), [Wikiart](#)); Ποιες πληροφορίες μπορούμε να αντλήσουμε αναφορικά με τη θέση τους στην αρχαία ελληνική κοινωνία από τον τρόπο με τον οποίο αναπαριστάνονταν;

- Τι συμβόλιζε το χρυσό σκήπτρο που κρατούσαν οι μάντιες; Ποιοι άλλοι το κρατούσαν;

Οι **πηγές** από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. Το σχολικό βιβλίο σας: [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ](#) και [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ \(προηγούμενη έκδοση\)](#) βλ. [παράρτημα παράλληλων κειμένων](#). Μελετήστε τους στίχους της ραψωδίας λ, όπως επίσης και τους στίχους της μικρής Νέκυιας (ω 1-202)
2. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση»]
3. [Η Αρχαία Ελληνική Τέχνη και η ακτινοβολία της](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση»]
4. [Art Project](#)
5. [Wikiart](#)
6. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μια μηχανής αναζήτησης. \

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θεματός σας σε οποιαδήποτε μορφή (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) συνοδευόμενη από το ανάλογο λογισμικό. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Φύλλο εργασίας: «Η Κάθοδος στον Άδη»

Ομάδα 4η

Αποστολή της ομάδας σας είναι αρχικά η καταγραφή και στη συνέχεια, μετά από διερεύνηση των κοινών στοιχείων, η κατηγοριοποίηση των προσώπων τα οποία συνάντησε ή με τα οποία συνομίλησε ο Οδυσσέας κατά τη σύντομη παραμονή του στο βασίλειο του Κάτω Κόσμου. Στη συνέχεια αποστολή της ομάδας σας είναι η αναζήτηση άλλων μυθικών ηρώων οι οποίοι επιχείρησαν να κατέβουν, αν και ήταν ζωντανοί, στον κόσμο των νεκρών. Εμπλουτίστε την έρευνά σας με σκηνές από την τέχνη στην οποία αναπαριστώνται τα προηγούμενα πρόσωπα.

Τα παρακάτω ερωτήματα- οδηγίες θα κατευθύνουν βοηθητικά την έρευνά σας:

- Μελετώντας το κείμενο της ραψωδίας λ καταγράψτε τα πρόσωπα με τα οποία συνομίλησε ο Οδυσσέας και αναφερθείτε εν συντομία στη σχέση που είχαν μαζί του.
- Στους στίχους λ 251-368 και λ 637-705 παρελαύνει ένας μακρύς κατάλογος σπουδαίων γυναικών και ανδρών αντίστοιχα. Αναζητήστε εν συντομία πληροφορίες για τα πρόσωπα αυτά. Προσπαθήστε να τα κατηγοριοποιήσετε ανάλογα με το παρελθόν και τις ιδιότητές τους. Ποιο ή ποια από τα πρόσωπα αυτά σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση και γιατί;
- Ποιους άλλους μυθικούς ήρωες γνωρίζετε που, ενώ κατέβηκαν στον Άδη, επέστρεψαν ή επέστρεφαν στον κόσμο των ζωντανών, όπως ο Οδυσσέας και ο Ηρακλής του κειμένου σας, ανέπαφοι; Να αποδώσετε σε μία παράγραφο τους λόγους για τους οποίους κατέβηκαν στον Άδη, καθώς και τις συνθήκες της επιστροφής τους.
- Στο έπος *Αινειάδα* του Βιργιλίου ο Αινείας επίσης κατεβαίνει στον Κάτω κόσμο. Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε με την κάθοδο του ομηρικού Οδυσσέα;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Ανατρέχοντας στις κωμωδίες του Αριστοφάνη μπορείτε να εντοπίσετε περίπτωση κατάβασης στον Άδη; Ποιο πρόσωπο επιχείρησε κάτι τέτοιο, υπό ποιες συνθήκες και για ποιο σκοπό;

Οι **πηγές** από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. Το σχολικό βιβλίο σας: [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ](#) και [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ \(προηγούμενη έκδοση\)](#) βλ. [παράρτημα παράλληλων κειμένων](#). Μελετήστε τους στίχους της ραψωδίας λ όπως επίσης και τους στίχους της μικρής Νέκυιας (ω 1-202)
2. [Είδωλα καμόντων - Ο Δ. Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ για τη Νέκυια του Χρόνη Μπότσογλου](#) [προσωπικό ιστολόγιο]
3. [Αγαμέμνων-Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας](#) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία]
4. [Η Αρχαία Ελληνική Τέχνη και η Ακτινοβολία της](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»]
5. [Εικόνες από την Οδύσσεια- Ελληνικός Πολιτισμός](#) [Εκπαιδευτικοί- Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο]
6. [Κλασική Αγγειογραφία-Ελληνικός Πολιτισμός](#) [Εκπαιδευτικοί- Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο]
7. [Harvard Art Museums](#)
8. [Art Project](#)
9. [Wikiart](#)
10. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μια μηχανής αναζήτησης.

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας σε οποιαδήποτε μορφή (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) συνοδευόμενη από το ανάλογο λογισμικό. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Φύλλο Εργασίας: «Ευκλείης ή ακλεής θάνατος;»

Ομάδα 5^η

Κατά τη σύντομη παραμονή του Οδυσσέα στον Άδη παρακολουθούμε να τον πλησιάζει και να έχει έναν ενδιαφέροντα διάλογο μαζί του ο ήρωας του ιλιαδικού έπους, ο Αχιλλέας. Ο λόγος του τελευταίου αποτελεί μια ποιητική κατάφαση της ζωής, ενώ απέχει αρκετά από προηγούμενους λόγους του στην Ιλιάδα. Αποστολή της ομάδας σας είναι να μελετήσει το περιεχόμενο του λόγου του Αχιλλέα, στο πρόσωπο του οποίου ενσαρκώνεται η έννοια του κλέους. Σκοπός σας, επίσης, είναι να δώσετε έμφαση στην έννοια αυτή, να διερευνήσετε τη σημασία της και να εντοπίσετε χαρακτηριστικά παραδείγματα ηρώων, τα οποία υπηρέτησαν μέχρι τέλους το ιδανικό αυτό. Στο τέλος της έρευνάς σας μπορείτε να διατυπώσετε τα συμπεράσματά σας σχετικά με τις αξίες και τις αντιλήψεις της εποχής για τον ένδοξο θάνατο, έτσι όπως εκφράστηκε από τους ήρωες της Ιλιάδας και της Οδύσσειας.

Τα παρακάτω ερωτήματα-οδηγίες θα κατευθύνουν βοηθητικά την έρευνά σας:

- Μελετήστε τους στίχους της ραψωδίας λ όπως επίσης και τους στίχους της μικρής Νέκυιας ω 1-202, εστιάζοντας στον λόγο του Αχιλλέα και τη συνομιλία του με τον Αγαμέμνονα. Βασιζόμενοι στα λεγόμενά τους και στην εικόνα που είχατε σχηματίσει για αυτούς από τη μυθολογία εντοπίζετε καινούρια στοιχεία στον χαρακτήρα τους; Μπορείτε να τα αιτιολογήσετε;
- Ο Αχιλλέας αντιλαμβάνεται διαφορετικά την αξία της ζωής για τον εαυτό του, τώρα που βρίσκεται στον Άδη και διαφορετικά για τον πατέρα και τον γιο του, οι οποίοι ζουν πάνω στη γη. Να προσδιορίσετε αυτή τη διαφορά και να την κρίνετε. Για ποιες διακρίσεις του Νεοπτόλεμου χάρηκε ο Αχιλλέας (βλ. ραψωδία λ 572-600). Τι απηχεί αυτό για την εποχή του ήρωα; Οι σημερινοί γονείς για ποιες διακρίσεις των παιδιών τους χαίρονται;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Συσχετίστε τους στίχους που παρατίθενται στα παράλληλα κείμενα του σχολικού βιβλίου σας με την άποψη που εκφράζει ο Αχιλλέας για τη ζωή στους στίχους λ 548-550.
- Με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών λεξικών διερευνήστε το περιεχόμενο της έννοιας του «κλέους» στην αρχαιότητα. Αναζητήστε χαρακτηριστικά παραδείγματα ηρώων που ενσάρκωναν αυτό το ηρωικό ιδανικό.
- Ξακουστό ηρωισμό επέδειξε στην Ιλιάδα ο Αίας. Όταν τον συναντά ο Οδυσσεύς στον Άδη, αυτός πεισματικά σιωπά, αρνούμενος με αυτόν τον τρόπο να συμφιλιωθεί μαζί του. Ποια ήταν η αιτία της συγκεκριμένης στάσης του Αίαντα; Διερευνήστε και αφηγηθείτε περιληπτικά την προϊστορία της διαμάχης. Ποια άλλα λογοτεχνικά έργα πραγματεύονται ή αναφέρουν το μυθικό παράδειγμα του Αίαντα; Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του ήθους που τον διακρίνει; Σε ποιον κώδικα αξιών έμεινε πιστός ακόμη και μεταθανάτια ο Αίας; Πώς διαφαίνεται αυτό στον τρόπο με τον οποίο αντέδρασε στην αδικία που εισέπραξε;
- Μελετώντας τους επόμενους στίχους περιγράψτε ποιον θάνατο θεωρούσαν ευκλή και ποιον ακλεή στην αρχαιότητα. Παρατηρείτε διαφορές μεταξύ Ιλιάδας και Οδύσσειας; Τι δηλώνει αυτό για τον χαρακτήρα της Οδύσσειας; Αιτιολογήστε την απάντησή σας. (Σας δίνονται ενδεικτικά οι επόμενοι στίχοι: Η 87-91, Ι 412-416, Σ 98-126, Φ 281, Χ 304-305, α 237-243, ε 306-312, ω 30-34, ω 93-94).
- Εμπλουτίστε την εργασία σας με παραθέματα που σας έκαναν εντύπωση όπως και με οπτικό ή ακουστικό υλικό.

Οι πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. Το σχολικό βιβλίο σας: [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ](#) και [Ομήρου Οδύσσεια-ΟΕΔΒ \(προηγούμενη έκδοση\)](#) βλ. [παράρτημα παράλληλων κειμένων](#). Μελετήστε τους στίχους της ραψωδίας λ όπως επίσης και τους στίχους της μικρής Νέκυιας (ω 1-202).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

2. [Ομήρου Ιλιάδα-μτφ Καζαντζάκη-Κακριδή](#) [Ομηρικά Έπη: Ιλιάς- Οδύσσεια].
3. [Λεξικό της αρχαίας ελληνικής - Liddell Scott \(απόδοση στα αγγλικά\)](#)
4. [Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας- Liddell-Scott](#) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία].
5. [Αρχαϊκή Επική Ποίηση: Από την Ιλιάδα στην Οδύσσεια](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία- Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»]
6. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: «Αρχαιογνωσία- Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση»]
7. [Αγαμέμνων](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας]
8. [Art Project](#)
9. [Wikiart](#)
10. [You Tube](#)
11. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μια μηχανής αναζήτησης.

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε άγνωστη αρχαία ή νέα ελληνική λέξη μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας σε οποιαδήποτε μορφή (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) συνοδευόμενη από το ανάλογο λογισμικό. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι μαθητές μπορούν να συγκροτήσουν μια θεατρική ομάδα και να αναλάβουν να γράψουν εμπνεόμενοι από τα επεισόδια της συγκεκριμένης ραψωδίας ένα θεατρικό κείμενο. Για την ομαλή και επιτυχή δραματοποίηση του έργου τους καθένας/καθεμία από αυτούς θα αναλάβει έναν διακριτό ρόλο: συγγραφή θεατρικού κειμένου, ηθοποιία, διδασκαλία ηθοποιών, χορογραφία, σκηνογραφία, μουσική επιμέλεια, φωτισμοί, προώθηση της παράστασης (ανακοινώσεις, προσκλήσεις, εξασφάλιση οικονομικής ενίσχυσης), εύρεση χώρου και επιλογή χρόνου για την παράσταση.

Μια άλλη εναλλακτική δημιουργική πρόταση αποτελεί το λεύκωμα (σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή). Οι μαθητές θα καταχωρίσουν σε αυτό πληροφορίες για τις μορφές που συνάντησαν στην ενότητα αυτή. Θα φροντίσουν να συμπεριλάβουν και σχετικό οπτικό (ή ακουστικό) υλικό. Σε περίπτωση που δεν μπορέσουν να βρουν σχετικό υλικό, μπορούν να το αναπληρώσουν με δικές τους ζωγραφικές ή άλλες εικαστικές εμπνεύσεις.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Είναι πιθανό να προκύψουν δυσκολίες στην εφαρμογή του σεναρίου λόγω της έλλειψης εξοικείωσης των μαθητών με το συγκεκριμένο αντικείμενο ή /και με τις ΤΠΕ που απαιτούνται για τη δημιουργία των ψηφιακών πόρων. Ο διδάσκων μπορεί να απλοποιήσει τις δραστηριότητες μειώνοντας τον αριθμό τους ή και να τις προσαρμόσει στο επίπεδο και τις ανάγκες της τάξης.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Heubeck, A. κ.ά. (επιμ.). 2004-2005. *Ομήρου Οδύσσεια*. Κείμενο και ερμηνευτικό υπόμνημα, 3 τόμ. (επιμ. Α. Ρεγκάκος). Αθήνα: Παπαδήμας. [1ος τόμ., ραψ. Α-Θ: West S. -A. Heubeck-J. B. Hainsworth (μτφρ. Μ. Καίσαρ).·2ος τόμ., ραψ. Ι-Π:Α. Heubeck - A. Hoekstra (μτφρ. Ρ. Χαμέτη).·3ος τόμ., ραψ. Ρ-Ω: J. Russo - M. Fernández-Galiano - A. Heubeck (μτφρ. Φ. Φιλίππου)].

Hölscher, U. 2000. *Οδύσσεια. Ένα έπος ανάμεσα στο παραμύθι και το μυθιστόρημα* (μτφρ. Α. Στασινοπούλου-Σκιαδά). Αθήνα: Καρδαμίτσα.

Ιακώβ, Δ. Ι., Ι. Ν. Καζάζης & Α. Ρεγκάκος (επιμ.). 1999. *Επιστροφή στην Οδύσσεια. Δέκα κλασικές μελέτες*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Κακριδής, Φ. Ι. (επιμ.). 2002. *Στα χνάρια του Οδυσσέα. Ταξιδεύοντας στο μύθο και την πραγματικότητα*. Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Κακριδής, Φ. Ι. 2005. *Αρχαία ελληνική γραμματολογία*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη].

Κομνηνού-Κακριδή, Ό. 1954. *Όμηρος. Ιλιάδα*. Αρχαίο κείμενο - εισαγωγή - μετάφραση - σχόλια, τόμ. 3. Αθήνα: Ζαχαρόπουλος.

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/anaptuxe_senarion_-_glossa_deuterobathmia_ekpaideuse..pdf

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

[τελευταία προσπέλαση: 14/08/2014]

Kron, F. W. & A. Σοφός. 2007. *Διδακτική των Μέσων: Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών* (μτφρ. Ε. Νούσια & Ε. Γεμενετζή). Αθήνα: Gutenberg.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 1973. *Αναζήτηση και νόστος του Οδυσσέα. Η διαλεκτική της Οδύσσειας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 2005. *Επιλεγόμενα στην ομηρική Οδύσεια*. Αθήνα: Κέδρος.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 2006. *Ομήρου Οδύσεια* (μτφρ.). Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη].

Lefkowitz, M. 2005. *Θνητοί και αθάνατοι. Οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων και ο ρόλος τους στη ζωή των ανθρώπων* (μτφρ. Α. Μελίστα). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Ρεγκάκος, Α. 2006. *Το χαμόγελο του Αχιλλέα. Θέματα αφήγησης και ποιητικής στα ομηρικά έπη*. Αθήνα: Πατάκης.

Schadewaldt, W. 1980 – 1982. *Από τον κόσμο και το έργο του Ομήρου*, 2 τόμ. (μτφρ. Φ. Κακριδής). Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Vernant, J. P. 2000. *Μύθος και θρησκεία στην αρχαία Ελλάδα* (μτφρ. Μ. Ι. Γιόση). Αθήνα: Σμίλη.

Vernant, J. P. 2003. «Ο "καλός θάνατος" του Αχιλλέα», στο *Ανάμεσα στον μύθο και την πολιτική* (μτφρ. Μ. Ι. Γιώση). Αθήνα: Σμίλη. 553-562.

Vygotsky, L. S. 1978. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge MA: Harvard University Press.

<http://www.psy.cmu.edu/~sieglervygotsky78.pdf> [τελευταία προσπέλαση: 18/08/2014]

Walter-Καρύδη, Ε. 1995. «Γέρας θανόντων. Η τιμήση των νεκρών στα ομηρικά έπη και στην πρώιμη Αθήνα», στο *Ευχήν Οδυσσεύς*. Από τα Πρακτικά του Ζ' Συνεδρίου για την Οδύσσεια (3-8 Σεπτεμβρίου 1993), (επιμ. Μ. Παϊζη-Αποστολοπούλου). Ιθάκη: Κέντρο Οδυσσειακών Σπουδών. 159-178.